

Strukturendringer og helsetjenestearbeid i store besetninger.

Anne Jørgensen, Helsetjenesten for svin, Animalia.

Store besetninger.

Innen griseproduksjonen har strukturendringene til større enheter foregått over lengre tid. Det har ikke plutselig blitt store forandringer og store besetninger. I 1998 var antall årspurker 31 og i dag ligger tallet på 78 årspurker når en medregner purkeringene. Det er også en produksjon som har fødsler og bedekkinger hele året og som dermed får en fordeling av hendelser og antall dyr over et lengre tidsintervall.

I stort kjennetegnes griseproduksjonen av å være planlagt. Det er puljadrift med et bestemt antall purker i hver pulje som griser med et intervall som kan variere fra 1 uke opp til 22 uker. De vanligste intervallene er 3 uker, 5,5 uker og 7 uker. Puljadriften gir muligheter til en seksjonert produksjon med tømning og rengjøring av husdyrrommet før neste pulje blir satt inn. I slaktegrisproduksjonen er det som oftest en alt inn-alt ut drift som gir mulighet til å holde en god hygiene i husdyrrommene.

En besetning blir egentlig stor med en gang en ikke husker resultater og hendelser som har betydning for produksjonen.

Hvordan jobbe med helsetjeneste i store svinebesetninger.

Eierens egen forståelse og interesse er utslagsgivende for om det er aktuelt å drive forebyggende helsearbeid i besetningen. Det er liten mening å drive forebyggende helsearbeid i en besetning der eier ikke er medspiller og ønsker å ha en dialog .

Eier bør ha en formening om målsettingen for driften og den må være realistisk.

En god måte er, å sette opp en målsetting for produksjonen i besetningen for et år, og jevnlig gjøre oppsummeringer gjennom året for å sjekke hvor godt det går å nå den oppsatte målsettingen. På denne måten kan en hjelpe til med å holde fokus på avtalte tiltak.

Nettverk

Helsetjenesten bør se seg selv som en del av et nettverk rundt en produsent.

Den fortløpende kontakten vil den praktiserende veterinæren ha og helsetjenesten vil komme inn som støttespiller og være med ved et årlige besøk .Helsetjenestens rolle vil også være å formidle kontakt innad i det faglige miljøet .I nettverket vil alle vil ha ulike roller, ved å holde en god kontakt vil det være mulig å få til en stor faglig kontaktflate, som vil være til fordel for produsenten.

Utforming av drift og husdyrrom

For å kunne drive en stor besetning med gode resultater så må antall husdyrrom og utformingen av disse stå i forhold til den driftsformen som er valgt. En må velge

størrelse på pulja etter antall fødebinger, pulje intervall i forhold til antall smågris rom med videre.

Det er av avgjørende betydning for helsa i en besetning at rommene ikke overbelegges, at de tømmes og rengjøres etter hver pulje. I det lange løp er det ikke mulig å drive en stor besetning med gode resultater og med god helse om ikke utformingen av besetningens husdyrrom gir mulighet til seksjonert drift.

God smittebeskyttelse med riktig utført inn slusing og utlasting er også av stor betydning for å holde på en god helse..

Ved ombygg og oppstart er det mange ting som skal falle på plass. Det er en fordel å bruke seg av nettverket med praktiserende veterinær, helsetjenesten og rådgivingsapparatet for å få innspill på utforming av husdyrrommene i forhold til helse, hygiene, dyreflyt og drift.

Rådgiving

Store besetninger bør ha en besetningsveterinær knyttet til driften. Dens oppgave vill være, foruten å drive sykdomsbehandling, å regelmessig se over produksjonsresultatene og andre relevante data.

Gjennomganger i besetningen sammen med helsetjenesten for svin kan ligge på ulikt intervall, etter ønske fra besetningseier.

Gjennomføring av et besetningsbesøk

Gjennom samarbeid med praktiserende veterinær vil en ikke trenge å gå igjennom alle detaljer ved hvert besøk, men kan få en oppsummering og en konsentrasjon rundt den aktuelle problemstillingen.

For å få en oversikt over rominndeling og forflytninger i besetningen er en *tegning* over husdyr rommene et godt hjelpemiddel. Den vil gjøre det letter å få en overblikk ,særlig over dyreflyten.

Produksjonsresultater er vesentlig i store besetninger, det er ikke mulig å drive en god rådgiving uten å ha tall. En gjennomgang av tallene sammen med eieren er viktig, for det kan være enkelthendelser som kan forklare forandringer i tallene. Viktig er å se trender over en tid, er det blitt forandringer på et bestemt tidspunkt , det kan tyde på et sykdomsproblem eller driftsproblem. God føring og bruk av flere ulike deler av kontrollprogrammet gir økt informasjon og letter for å finne frem til en problemløsning.

Utvidet sykdomsregistrering på slaktedyr gir også informasjon om det har oppstått forandringer i en besetning.

Helsekort på behandlinger bør gjennomgås og diskuteres i forhold til bruk av ulike preparater og over antall behandlinger.

Journaler over utførte prøvetakinger og obduksjoner skal være tilgjengelige.

Besetningsgjennomgang den er viktig for å skape seg et helhetlig bilde av besetningen. Tall sier ikke alt om forholdene. Å skape seg et bilde av helse,

hygiene, dyras atferd og utseende og se på grisens nærmiljø er meget betydningsfullt i forhold til komme med råd om forebyggende tiltak.

Hvis det er et spesielt sykdomsproblem som skal gås igjennom kan det være riktig i noen tilfeller å bare ta for seg en enkelt avdeling for å få full oversikt og konsentrasjon om det aktuelle problemet.

Oppsummering

Helsetjeneste i store grisebesetninger bygger på et godt samarbeid mellom besetningseier, praktiserende veterinær og helsetjenesten for svin. En nettverksoppbygging rundt besetningen vil gi økt kompetanse for alle, større kontaktflate og dermed muligheter til å knytte til seg utenforstående ekspertise i en aktuell problemstilling.

Regelmessige gjennomganger med en enighet om målsetting og tiltak er grunnpilaren. Her må en ikke glemme å ha de ansatte med i prosessen.

Bruk av kontrollprogrammer og annen data om besetningen skal fremlegges ved et besetningsbesøk, så det er mulig å skape seg et bilde av nå situasjonen.

Tillit til hverandre, en forståelse for hverandres oppgaver og en enighet om målsetting og tiltak vil kunne skape trygghet og muligheter til et fruktbart samarbeid over tid, uavhengig av besetningsstørrelse.

